

Narodowy Instytut Dziedzictwa czyli Ośrodek Dokumentacji Zabytków 50 lat później

Paulina Florjanowicz

dyrektor Narodowego Instytutu Dziedzictwa

FORMALNIE RZECZ BIORĄC, NARODOWY Instytut Dziedzictwa (NID) to nic innego jak Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków (KOBiDZ) ze zmienioną nazwą i poprawionym statutem, dostosowanym do aktualnych wyzwań, stojących przed systemem ochrony zabytków¹. NID jest zatem nie tylko kontynuacją KOBiDZ, ale nadal tą samą instytucją. A zatem jest także następcą prawnym instytucji, które zostały doń włączone na przestrzeni ostatniego dziesięciolecia: Ośrodka Ochrony Dziedzictwa Archeologicznego (2007 r.), Ośrodka Ochrony Zabytkowego Krajobrazu (2002 r.), ale przede wszystkim Ośrodka Dokumentacji Zabytków (2002 r.).

Ośrodek Dokumentacji Zabytków powstał 1 stycznia 1962 roku w celu „usprawnienia inwentaryzacji zabytków dla racjonalnego planowania ich odbudowy i konserwacji”². Powstanie ODZ wyprzedziło o kilka lat postanowienia konwencji UNESCO z 1970 roku, która zalecała państwom członkowskim m.in. powołanie służb i agend gromadzących ewidencję i dokumentację dziedzictwa narodowego oraz ich stałą aktualizację³.

Dokumentacja, w szczególności zasób krajowej ewidencji zabytków, komplet decyzji o wpisie do rejestru zabytków, a także zgromadzone w ciągu dziesięcioleci archiwa zawsze były fundamentem działalności

ODZ. Wystarczy przypomnieć, że to w tej instytucji wypracowany został, obowiązujący do dziś, wzór „karty białej”, KESA i inne standardy dokumentacji obiektów zabytkowych.

Inne kluczowe obszary działalności ODZ obejmowały publikację wydawnictw, które stanowiły wówczas jedyne powszechnie dostępne źródło wiedzy o najnowszych trendach w światowym konserwatorstwie. Wydawano także liczne opracowania własne oraz istniejące do dziś czasopisma branżowe – „Ochronę Zabytków”, „Muzealnictwo” i „Spotkania z Zabytkami”.

W kontekście tego ostatniego tytułu warto wspomnieć, że działania edukacyjne, zwane wówczas popularyzatorskimi, także mają bardzo długą tradycję, sięgającą czasów ODZ. To właśnie „Spotkania z Zabytkami”, inicjatywa własna pracowników ODZ, były pierwszym czasopismem w Polsce w pełni poświęconym popularyzacji idei ochrony zabytków w naszym kraju. To także ODZ, głównie poprzez ówczesne Regionalne Ośrodki Studiów i Ochrony Środowiska Kulturowego, od początku zaangażował się w ogarniający cały kontynent program Europejskich Dni Dziedzictwa.

Nie sposób wymienić wszystkich zadań realizowanych przez Ośrodek Dokumentacji Zabytków przez cztery dekady jego istnienia. Jeśli dodać do tego ekspercki dorobek Ośrodka Ochrony Zabytkowego Krajobrazu, a następnie rozbudowany program działań

1

Ruiny kościoła i palatium mur.k.X

OSTRÓW LEDNICKI gm. Zubowo woj.poznańskie

Wyspa Lednicka

d.pów.Gniezno, woj.poznańskie

Nr rejestru z dn.

ODZ SP

BDZ

Obiekt niedostępny

Jedynym obszarem dawnej działalności ODZ i innych instytucji tworzących dzisiejszy NID, który przestał być naszą domeną, jest muzealnictwo. Na przestrzeni lat konserwatorstwo i muzealnictwo stały się dwiema odrębnymi dziedzinami, każda z ogromnym dorobkiem i wymaganiami. Dlatego z pełnym zrozumieniem przyjęliśmy decyzję Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego o utworzeniu w 2011 roku Narodowego Instytutu Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów, któremu przekazaliśmy dorobek naszej

2

Nr 62 A B C D E F G H I J K L M N O P R S T U V W X Y Z WIELKOPOLSKIE

1. Obiekt zabytkowy RUINY KAPLICY i PALATIUM

2. Miejscowość gm. ZUBOWO OSTRÓW LEDNICKI

3. Wiek X 4. Styl

5. Kubatura m³ 6. Powierzchnia w m² a) zabytkowa: b) użytkowa:

7. Materiał budowlany Przed zniszczeniem Po odbudowie

11. Ilość budynków 14. Grunty należące do zabytku: ha

20. Przynależność administracyjna a) województwo POZNAŃ b) powiat GNIEZNO c) gmina LEDNÓGÓRA

21. Stacja Nazwa stacji Odległość od stacji w km

a) kolejowa LEDNÓGÓRA 4.5

b) autobusowa LEDNÓGÓRA 4.5

22. Właściciel i jego adres

23. Użytkownik i jego adres

24. Inwestor i jego adres

9. Autorzy i data budowy i przebudowy ZBUDOWANE PRAMPODOBIE ZA MIESZKAŁO W POL X W DO KONCA XIV. W ZAMEK ODBUDOWANY DO XV. POPADA W RUINE

19. Data, rodzaj i stopień zniszczeń i odbudowy

Data O P I S Zniszczenia Odbudowa

VIII.1939 r. RUINA

XI.1939 r. RUINA

XII.1945 r. W LATACH 1940-44. RUINY MOGĄ ZNISZCZONA

X.1959 RUINA

25. Rejestr zabytku Nr 6346/30A rok 21.11.32. miejsce przechowywania

26. Nazwa księgi hipotecznej 27. Nr hipoteczny

28. Akta

29. Fotografie W.K.Z.

30. Inwentaryzacja pomiarowa

CWD – Drukarnia W-wa, Bema 60. Zam. nr 497/6509

realizowanych przez Ośrodek Ochrony Dziedzictwa Archeologicznego, to o zakresie odpowiedzialności Krajowego Ośrodka Badań i Dokumentacji Zabytków, a obecnie Narodowego Instytutu Dziedzictwa, można powiedzieć tylko jedno – jest on stale i konsekwentnie rozszerzany. W ostatnich latach KOBiDZ rozwinął działania na polu tworzenia standaryzacji i waloryzacji zasobu zabytkowego, a po zmianie nazwy na NID uzyskał nowe kompetencje, m.in. w obszarze monitoringu zasobu zabytkowego (w tym pomników historii), digitalizacji zgromadzonej dokumentacji i tworzenia baz danych o zabytkach, a także ochrony dziedzictwa niematerialnego.

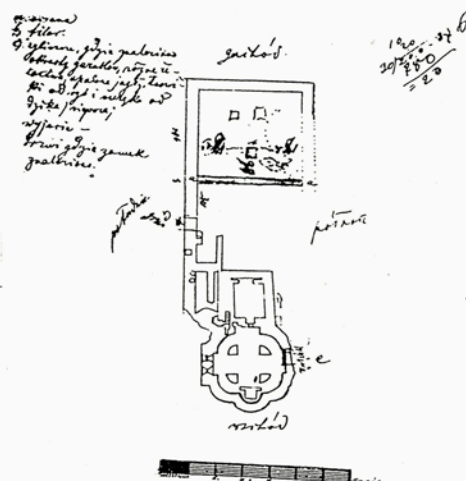
instytucji w tym zakresie (m.in. redakcję rocznika „Muzealnictwo”, konkurs „Sybilla” i bazę muzeów w Polsce). Dalej jednak ściśle współpracujemy z NIMOZ, m.in. współodpowiadając za proces digitalizacji muzealiów w Polsce.

Reasumując to krótkie przypomnienie zadań dawnego Ośrodka Dokumentacji Zabytków, głównej instytucji tworzącej dzisiejszy Narodowy Instytut Dziedzictwa, należy stwierdzić, że to właśnie inwentaryzacja i dokumentacja obiektów zabytkowych była od zawsze fundamentem działalności tej instytucji. ODZ nigdy nie był jednostką badawczą, nie był też nigdy organem administracji publicznej. Mimo to

WKŁADKA DO KARTY EWIDENCYJNEJ ZABYTKÓW ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA

ZAŁĄCZNIK NR

1. Miejscowość OSTRÓW LEDNICKI	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) RUINY KAPLICY I PALATIU	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) sytuacja rysunek A. Węsierskiego, stan ruin 1871 r.
--	--	---

Wkładkę założył: mgr Danuta Taranczewska 1996
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów W K Z Poznań

Wzór ODZ 1978 r.

bez zgromadzonych tu zasobów wiedzy o naszym wspólnym dziedzictwie ani działalność naukowa, ani konserwatorska nie mogłyby być realizowane. Warto podkreślić, że kolejni szefowie ODZ rozumieli inwentaryzację i dokumentację dziedzictwa jako metodę jego trwałej ochrony wobec wyzwań czasów współczesnych, coraz częściej mających charakter działań inwazyjnych i destrukcyjnych. Była to swoista filozofia ODZ, a używając dzisiejszej terminologii z dziedziny zarządzania, powiedzielibyśmy, że była to misja ODZ.

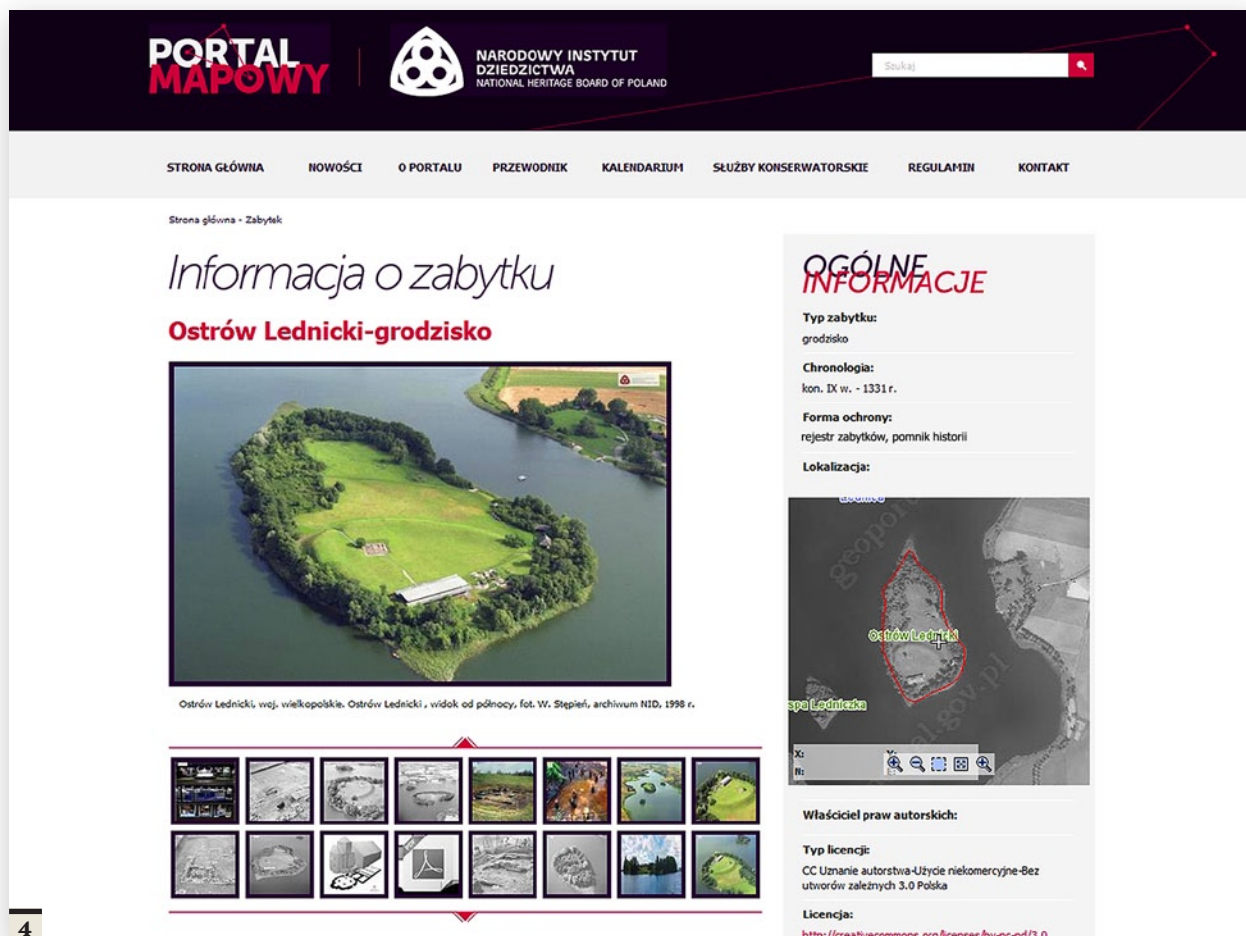
Misja to swoista deklaracja programowa, prezentująca wartości, jakimi kieruje się dana organizacja i określająca jej rolę w całym systemie.

Misją Narodowego Instytutu Dziedzictwa jest tworzenie podstaw dla zrównoważonej ochrony dziedzictwa poprzez gromadzenie i upowszechnianie wiedzy o zabytkach, wyznaczanie standardów ich ochrony i konserwacji oraz kształtowanie świadomości społecznej w celu zachowania dziedzictwa kulturowego Polski dla przyszłych pokoleń.

Tak sformułowana filozofia działania w zasadzie nie wymaga komentarza. Nawiązuje wprost do polskiej ustawy zasadniczej, która zapewnia skuteczne ramy dla ochrony dziedzictwa poprzez zapis w art. 5: „Rzeczpospolita Polska (...) strzeże dziedzictwa narodowego oraz zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju”.

Zasada zrównoważonego rozwoju, mówiąc najprościej, to szukanie równowagi między korzyściami kulturowymi, społecznymi i ekonomicznymi, wynikającymi z eksploatacji zasobów dziedzictwa, w taki sposób, aby następne pokolenia mogły z nich korzystać w nie mniejszym stopniu. Zasada ta, stanowiąca podstawę wszystkich współczesnych strategii rozwoju na świecie, ma szczególną wartość w odniesieniu do zasobów dziedzictwa zarówno przyrodniczego, jak i kulturowego. Określa bowiem jako cel nadrzędny konieczność zachowania tegoż zasobu dla kolejnych

1. Ostrów Lednicki – karta adresowa, tzw. fiszka – lata 70. XX wieku, w zbiorach archiwum NID
1. Ostrów Lednicki – address index card - the 1970s, in NHBP's archives
2. Ostrów Lednicki – karta zielona zabytku nieruchomego – lata 60. XX wieku, w zbiorach archiwum NID
2. Ostrów Lednicki – green card of a non-movable monument – the 1960s, in NHBP's archives
3. Ostrów Lednicki – karta ewidencyjna zabytków architektury i budownictwa, tzw. karta biała – lata 90. XX wieku, w zbiorach archiwum NID
3. Ostrów Lednicki – record card of monuments of architecture and historic buildings („white card”) – the 1990s, in NHBP's archives

pokoleń w formie możliwie niezmienionej, co oznacza, że z punktu widzenia tworzenia jakichkolwiek strategii czy koncepcji ochrony dziedzictwa znaczenie kluczowe ma perspektywa długofalowa, a nie osiągnięcie doraźnych korzyści.

Działalność NID koncentruje się wokół trzech głównych obszarów. Są to: gromadzenie i upowszechnianie wiedzy o dziedzictwie, wyznaczanie i upowszechnianie standardów ochrony i konserwacji zabytków, kształtowanie świadomości społecznej w zakresie wartości i zachowania dziedzictwa kulturowego⁴.

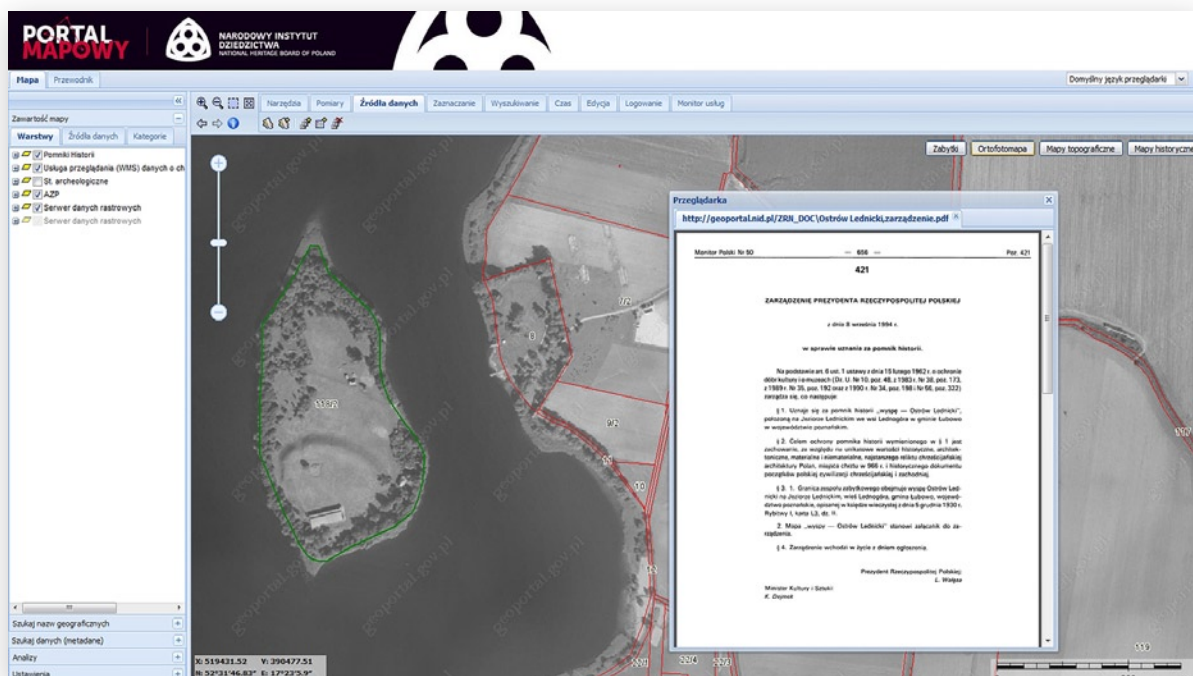
Podobieństwo celów i zadań Narodowego Instytutu Dziedzictwa i Ośrodka Dokumentacji Zabytków jest uderzające i oczywiście nieprzypadkowe. Na pierwszym miejscu, podobnie jak w czasach świetności ODZ, znajduje się konieczność ewidencjonowania i dokumentacji zasobu zabytkowego. Kolejny obszar to, podobnie jak w przeszłości, upowszechnianie najlepszych standardów ochrony i konserwacji poszczególnych kategorii zabytków. Wreszcie – obszar edukacji na rzecz dziedzictwa, rozumiany jako działalność szkoleniowa i popularyzatorska realizowana na wielu płaszczyznach, dostosowana do potrzeb różnych grup

zawodowych i społecznych, mająca na celu przekonanie opinii społecznej, że dziedzictwo nie tylko należy, ale przede wszystkim warto chronić. Również ten obszar był obecny w dawnej działalności ODZ, choć w stopniu mniejszym niż obecnie, co ma jednak swoje uzasadnienie.

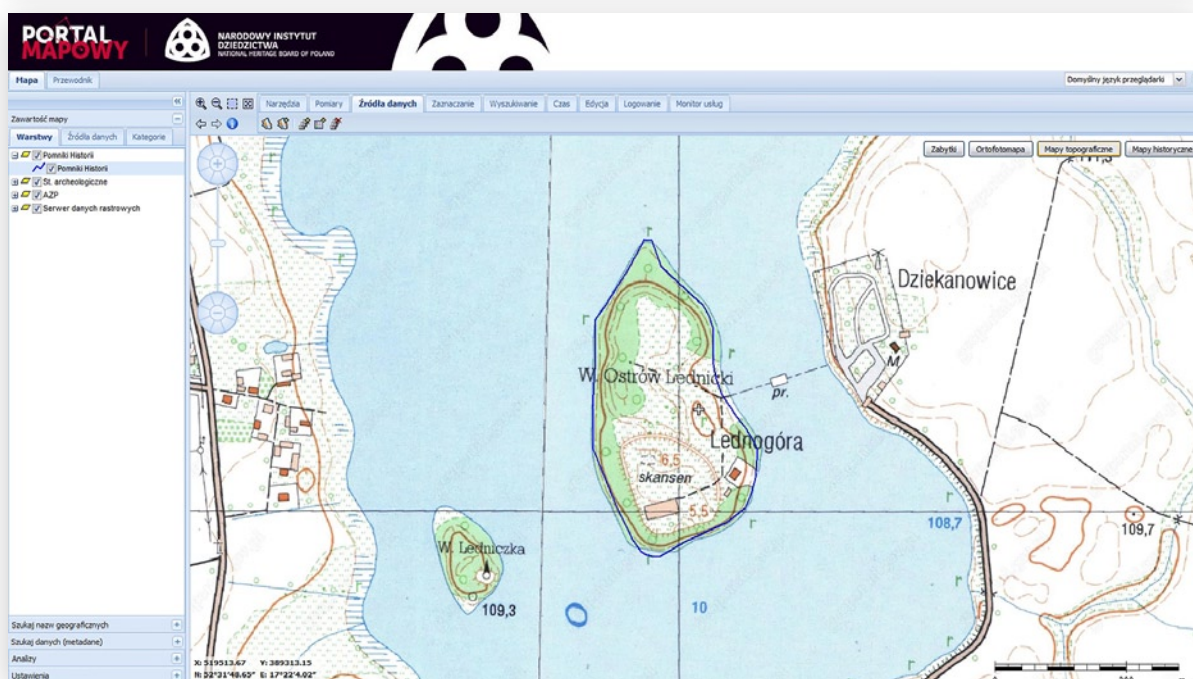
Cele instytucji nie uległy bowiem zmianie, co świadczy zresztą o trafnym wyborze modelu jej działania blisko pół wieku temu, ale metody ich realizacji zostały dostosowane do potrzeb współczesności. Nie ma bowiem docelowego systemu ochrony dziedzictwa,

4. Ostrów Lednicki – strona główna obiektu na portalu mapowym NID
4. Ostrów Lednicki – home page of the object on NHBP's map portal
5. Ostrów Lednicki – na tle danych serwowanych przez geoportal (ortofotomapa oraz dane ARiMR – granice odniesienia działek ewidencyjnych)
5. Ostrów Lednicki – against the background of data served by the geoportal (an orthophotomap and data of the Agency for Restructuring and Modernisation of Agriculture (ARMA) – reference borders of record plots)
6. Ostrów Lednicki – na tle danych serwowanych przez geoportal (mapa topograficzna w skali 1:10 000)
6. Ostrów Lednicki – against the background of data served by the geoportal (a topographic map in a scale of 1:10,000)

5

6

tak jak nie ma docelowego systemu dla jakiegokolwiek innej dziedziny. Dobry system, dobra strategia, zawsze musi uwzględniać zmieniające się okoliczności, czynniki zarówno wewnętrzne, jak i zewnętrzne, tak aby skutecznie unikać zagrożeń i efektywnie wykorzystywać pojawiające się szanse.

I tak jak nie działamy już z myślą o odbudowie zabytków, jak pierwotnie ODZ, tak z kolei obecnie szczególnie istotnym zadaniem NID jest edukacja na rzecz konieczności ochrony dziedzictwa i jego wartości. W ostatnich dekadach polska myśl konserwatorska

koncentrowała się bowiem na szukaniu odpowiedzi na pytanie: „jak?”. Jak chronić zabytki? Jak dokumentować? Jak zachować? W natłoku działań związanych z koniecznością pilnej dokumentacji i rewitalizacji dziedzictwa kulturowego ziem Polski, którego zasób został tak drastycznie uszczuplony w wyniku działań wojennych, nie postawiono pytania fundamentalnego z perspektywy wyzwania czasów współczesnych, a mianowicie: „po co?”. Po co chronić zabytki? Po co dokumentować? Po co zachować? Być może działa się tak dlatego, że pytania te zaliczano do kategorii pytań

retorycznych. Było też pewnie wiele innych powodów. Tymczasem, z biegiem lat, wszystkie te czynniki sukcesywnie i bardzo znacząco osłabiły poczucie związku Polaków z otaczającymi ich zabytkami, czy szerzej – dziedzictwem. Konsekwencje takiego stanu rzeczy widzimy na każdym kroku.

Z tego też względu od 2007 roku edukacja stała się (i pozostaje do dziś) jednym z najważniejszych obszarów działalności NID, a wcześniej KOBiDZ. Nadrzędnym celem sformułowanej wówczas strategii edukacyjnej jest zachowanie dziedzictwa kulturowego Polski dla przyszłych pokoleń. W oparciu o analizę potrzeb trzech grup docelowych, do których adresowane są działania NID w obszarze edukacji zdefiniowano trzy cele szczegółowe:

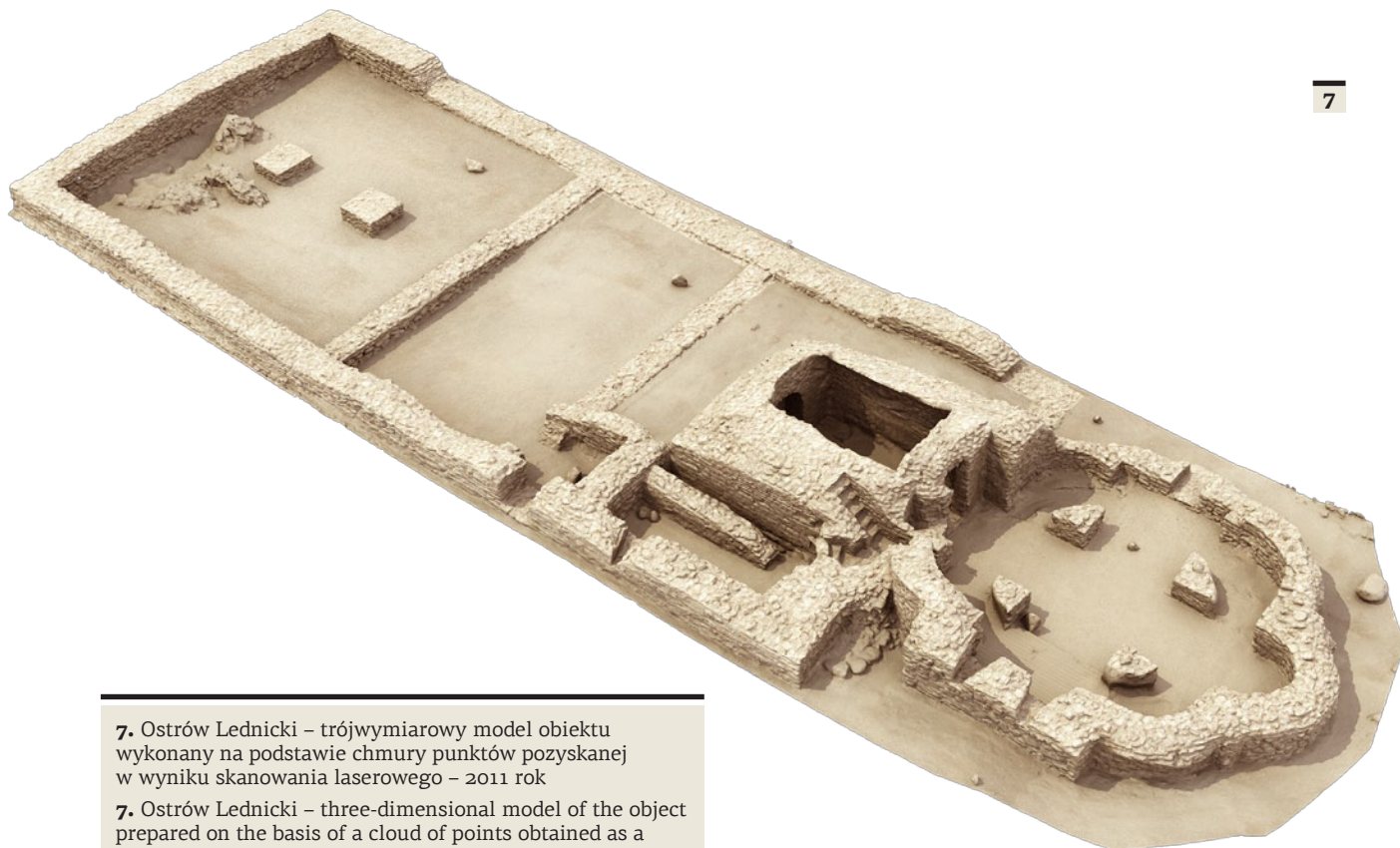
1. Skuteczniejsze działania służb powołanych do ochrony zabytków – grupa docelowa: osoby zawodowo zajmujące się problematyką ochrony zabytków (służby konserwatorskie, środowisko naukowe, a także funkcjonariusze Policji, Straży Granicznej, Służby Celnej);
2. Lepsza opieka nad zabytkami sprawowana przez ich właścicieli i zarządców – grupa docelowa: właściciele i użytkownicy zabytków, w tym samorządy, kościoły, osoby prywatne;
3. Zwiększenie społecznej odpowiedzialności za stan zabytków – grupa docelowa: tzw. opinia publiczna, osoby nie związane z zabytkami zawodowo, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży.

Nie czas i miejsce, aby szczegółowo omawiać nasze dokonania w tym zakresie⁵. Wystarczy wspomnieć, że dzięki wdrożeniu nowych form działania w koordynowanych przez NID Europejskich Dniach Dziedzictwa każdego roku uczestniczy ponad ćwierć miliona Polaków, co plasuje nas w czołówce państw europejskich. A symbolicznym nawiązaniem do pierwszych działań edukacyjnych na rzecz szerokiego grona odbiorców realizowanych przez ODZ jest fakt, że od 2011 roku NID ponownie został współwydawcą „Spotkań z Zabytkami”.

Inne działania z zakresu edukacji (a w tym kontekście także wymiany doświadczeń) dotyczą drugiego filaru działań NID, tj. wyznaczania i upowszechniania standardów ochrony i konserwacji zabytków. Nie sposób wymienić wszystkich konferencji, seminariów, szkoleń czy studiów podyplomowych realizowanych każdego roku przez NID, a wcześniej KOBiDZ

i ODZ. Jeśli dodać do tego działalność wydawniczą (w szczególności powstały kilka lat temu i cieszący się ogromnym zainteresowaniem „Kurier Konserwatorski”) oraz setki sporządzanych rokrocznie opinii i ekspertyz, to powstaje obraz instytucji, której zespół stanowią eksperci w swoich dziedzinach, w pełni oddani idei zachowania dziedzictwa dla kolejnych pokoleń.

I wreszcie trzeci i kluczowy obszar działalności – dokumentacja zabytków, centralnie gromadzona informacja o stanie zasobów dziedzictwa kulturowego Polski. To przede wszystkim zasób krajowej ewidencji zabytków (w tym AZP), komplet decyzji rejestrowych oraz prawie pięć kilometrów archiwaliów i dokumentacji. Zasób ten to – obok ludzi – największy kapitał Narodowego Instytutu Dziedzictwa, podobnie jak to było od początku działalności ODZ. Aby jednak można było z niego korzystać w sposób wygodny, nowoczesny, ale przede wszystkim efektywny, konieczne jest wdrożenie nowych narzędzi na miarę XXI wieku. Od dwóch lat trwają intensywne prace nad zintegrowanym systemem informacji o zabytkach, który będzie działał w oparciu o bazę danych geoprzestrzennych. Działanie to wynika wprost z zapisów Ustawy z dnia 4 marca 2010 roku o infrastrukturze informacji przestrzennej⁶, będącej transpozycją do prawa krajowego zapisów unijnej dyrektywy INSPIRE⁷. Założeniem dyrektywy jest opracowanie baz danych GIS oraz udostępnienie tych danych za pomocą usług sieciowych (serwisów internetowych) w celu upowszechnienia danych stanowiących rejestr publiczny oraz darmowego do nich dostępu (wraz ze zdefiniowaniem ograniczeń dostępu do tych danych, jeśli wymaga tego interes państwa). Założenia dyrektywy określają sposób, w jaki dane te będą organizowane – ze szczególnym naciskiem na brak powielania kompetencji poszczególnych jednostek administracji publicznej w zakresie pozyskiwania tych danych, co w efekcie ma prowadzić do optymalizacji wydatków ponoszonych przez podatnika na tworzenie zbiorów cyfrowych odzwierciedlających stan rejestrów publicznych. Dyrektywa zakłada także interoperacyjność wprowadzanych rozwiązań, co zapewni kompatybilność danych gromadzonych przez różne resorty i instytucje na poziomie krajowym i unijnym. Realizacja dyrektywy, po raz pierwszy na taką skalę, umożliwi holistyczną i interdyscyplinarną analizę danych dotyczących różnych sfer funkcjonowania państwa. Zbudowana w ten sposób

7. Ostrów Lednicki – trójwymiarowy model obiektu wykonany na podstawie chmury punktów pozyskanej w wyniku skanowania laserowego – 2011 rok

7. Ostrów Lednicki – three-dimensional model of the object prepared on the basis of a cloud of points obtained as a result of laser scanning – 2011

infrastruktura informacji przestrzennej umożliwi zarządzanie zasobem dziedzictwa kulturowego i ochronę zabytków w nowy jakościowo sposób, niedostępny nigdy wcześniej. Korzyści dla zabytków wynikające z realizacji tego zadania są nie do przecenienia.

Zadanie to, powierzone w pełni Narodowemu Instytutowi Dziedzictwa przez ministra kultury i dziedzictwa narodowego, jest ogromnym wyzwaniem, na miarę działań, jakie podejmował ODZ w początkach swojego funkcjonowania w zakresie standaryzacji sposobu dokumentacji zasobu zabytkowego i jego pełnej inwentaryzacji. Budowany obecnie przez NID system pozwoli nie tylko korzystać ze zgromadzonych przez dziesięciolecia informacji, ale przede wszystkim umożliwi realną ocenę i aktualizację stanu zasobu zabytkowego. Proces ten poprzedza prowadzona od 2009 roku terenowa weryfikacja rejestru zabytków nieruchomych i archeologicznych.

Konkludując, obecna strategia działania Narodowego Instytutu Dziedzictwa to bezpośrednie nawiązanie do filozofii i dokonań Ośrodka Dokumentacji Zabytków i wszystkich innych instytucji, które weszły w jego skład. Fundamentem wszystkich działań jest przekonanie o konieczności zgromadzenia pełnej i rzetelnej informacji o zasobie dziedzictwa kulturowego Polski w jednym miejscu, w formie dostosowanej

do potrzeb wszystkich grup odbiorców, z wykorzystaniem narzędzi na miarę XXI wieku. NID nadal nie jest ani instytucją naukową, ani badawczą, nie wchodzi też w kompetencje służb konserwatorskich. Jest zapleczem dla wszystkich środowisk i grup zawodowych zajmujących się ochroną zabytków w Polsce, jak również buduje zaplecze społeczne dla idei zachowania naszego dziedzictwa dla przyszłych pokoleń – co, jeśli połączyć działania NID z działaniami ODZ, trwa już 50 lat.

Paulina Florjanowicz z wyróżnieniem ukończyła studia w Instytucie Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego, specjalizując się w zakresie archeologii późnego średniowiecza i czasów nowożytnych. Autorka wielu publikacji z zakresu polityki kulturalnej, projektowania i finansowania przedsięwzięć kulturalnych, edukacji na rzecz dziedzictwa, promocji zabytków oraz zwalczania przestępczości w sferze archeologii. Wykładowca na studiach podyplomowych „Ochrona i zarządzanie dziedzictwem archeologicznym” organizowanych przez NID i UAM oraz „Zarządzanie kulturą w strukturach Unii Europejskiej” organizowanym przez Instytut Badań Literackich PAN. Zawodowo związana zarówno z organizacjami pozarządowymi – Fundacją im. Stefana Batorego, Fundacją Edukacji Ekonomicznej, jak i instytucjami publicznymi – Narodowym Centrum Kultury i Ośrodkiem Ochrony Dziedzictwa Archeologicznego. Członek EU & Cultural Heritage Reflection Group, Monitoring Group on Cultural Heritage in Baltic Sea Region oraz szeregu paneli ekspertów poświęconych tematyce zarządzania dziedzictwem kulturowym. Od 2011 r. dyrektor Narodowego Instytutu Dziedzictwa.

Przypisy

- 1 Z dniem 1 stycznia 2011 r., zgodnie z Zarządzeniem nr 32 Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 23 grudnia 2010 r., Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków zmienił nazwę na Narodowy Instytut Dziedzictwa i uzyskał nowy statut. Nazwa instytucji w języku angielskim (National Heritage Board of Poland) nie uległa zmianie.
- 2 Zarządzenie nr 166 Ministra Kultury i Sztuki z dnia 22 grudnia 1961 r. w sprawie utworzenia Ośrodka Dokumentacji Zabytków (Dz.Urz. MKiS z 1962 r., nr 1, poz. 6).
- 3 Konwencja dotycząca środków zmierzających do zakazu i zapobiegania nielegalnemu przywozowi, wywozowi i przenoszeniu własności dóbr kultury, Paryż 1970 (Dz.U. z 1974 r., Nr 20, poz. 106).
- 4 Par. 3 statutu NID stanowiącego załącznik do Zarządzenia nr 32 z dnia 23 grudnia 2010 r. Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.
- 5 Tekst niniejszy jest z konieczności bardzo skrótowną prezentacją zadań realizowanych aktualnie przez NID. Pełne sprawozdania z działalności od początku 2011 r. są publikowane na portalu internetowym Instytutu www.zabytek
- 6 Ustawa z dnia 4 marca 2010 r. o infrastrukturze informacji przestrzennej (Dz.U. z 2010 r., Nr 76, poz. 489).
- 7 *Infrastructure for Spatial Information in the European Community* (INSPIRE, pol.: *Infrastruktura informacji przestrzennej we wspólnocie europejskiej*) – dyrektywa 2007/2/WE Parlamentu Europejskiego Unii Europejskiej z dnia 14 marca 2007 r., opublikowana w Dzienniku Urzędowym 25 kwietnia 2007 r. i obowiązująca od 15 maja 2007 r.

Summary

The National Heritage Board of Poland – the Centre for Documentation of Monuments 50 years later

Formally speaking, the National Heritage Board of Poland (NHBP) is simply the National Centre for Research and Documentation of Monuments (NCRDM) with the altered name and the revised statutes adapted to current challenges faced by the monument protection system. Thus, NHBP is not only a continuation of NCRDM, but still the same institution. This means it is also the legal successor of institutions that were incorporated into it during the last 10 years: the Centre for the Protection of Archaeological Heritage (2007), the Centre for the Protection of Historic Landscape (2002) and, primarily, the Centre for Documentation of Monuments (2002).

The Centre for Documentation of Monuments was established on 1 January 1962 in order to improve the stock-taking of monuments for the rational planning of their reconstruction and maintenance. The establishment of CDM anticipated the provisions of the 1970 UNESCO Convention, which recommended, among others, the creation of services and agencies collecting the records and documentation of national heritage and their regular updating by member states. The primary foundation of CDM's activity was the stock-taking and documentation of historic objects. The mission of the National Heritage Board of Poland is to create a basis for the sustainable protection of heritage. The activity of NHBP focuses on three main areas. These are: the collection and dissemination of knowledge about

heritage, the determination and dissemination of standards of protection and maintenance of monuments, the formation of social awareness regarding the values and maintenance of Polish cultural heritage for future generations.

The similarity of goals and tasks of the National Heritage Board of Poland and the Centre for Documentation of Monuments is striking and unaccidental. As in the peak period of CDM's activity, the most important priority is the need to record and document the resource of monuments. Another area that is still an important priority is the dissemination of the best standards of protection and maintenance of particular categories of monuments. Finally, there is an area of education regarding heritage, which is understood as training and popularisation activities carried out in many fields and adapted to the needs of various professional and social groups, the aim of which is to convince the public opinion that heritage is not only something that must be protected, but something that is worth protecting.

The foundation of all activities of NHBP is the conviction of the need to collect full and reliable information about the resource of cultural heritage of Poland in one place, in the form adapted to the needs of all groups of recipients, with the use of tools adequate to the 21st-century requirements. NHBP is still not a scientific or research institution, nor does it take over the competencies of conservation services. It constitutes a base for all environments and professional groups dealing with the protection of monuments in Poland and builds a social base for the idea of protection of our heritage for future generations – if we combine NHBP's activities with CDM's activities, this process has been carried out for 50 years.